

BINGO HØVUÐSVINNINGUR:

Noregsferð fyrri tvey við tveimum børnum og bili

Búð verður eina viku í smáttu við øllum hentleikum á Hardanger Fritíðarsentrinum í tí sera vakra Norðheims-sundi.

Smyril Line, Tlf. 15900
J. Broncksgøta 37, Box 370 - 110 Tórshavn

BINGO HØVUÐSVINNINGUR:

LUXOR ASO-video

ASO gevur tyðligari mynd og betri litir, tá talan er um:

- slitin mynd
- kopiering
- leigaðar filmar

Bert eitt av mongum í stóra úrvalinum hjá

p/f Esmar Simonsen,

Tlf. 44405, Kambsdalur - Box 78 - 530 Fuglafjørður

BINGO HØVUÐSVINNINGUR:

Canon iQ
Still Video Camera

Eitt heilt ótrúligt og øðrvísi fototól, grundað á hægstu framtíðar tekni. Nýtir t.d. ikki film, men disk og m.a. spennandi møguleikar ber til at sýna just tiknar myndir í sjónvarpstólinum.

Siggið tólið hjá serfrøðinginum.

SMS FOTO & VIDEO

Tlf 19820 - Postsmoga 1058 - FR-110 Tórshavn

Taxations Protocol for Thorshaun & Fridericksaaag

Virðismeting av húsum og innbúgv í Tórshavn 1784. Greitt til prentingar hevur Annufia í Vági. Gotu, Forlagið Aldan, 1991. 2. hefti 150 krónur.

Tá um søgu- og ættar-granskning ræður, er Havnin betur fyrri enn onnur pláss. Her er lættari at koma til almennu søvnini, og meira er til av keldutílfari viðvíkjandi Havnini. Og so legst afturat í hverjum!

Nú er komin á prent hendan gott 200 ára gamla virðismetingin av húsum og innbúgv.

Húsasøgan er ein tyðandi partur av bygda- og ættarsøguni. Har hava vit góða hjálp í manntals-listunum fyrri alt landið. Tann elsti frá 1801. Hann er eisini á prenti (1989). Men annars er tað at kalla bara gomul skifti o.o. torfunni skjól, vit hava til taks fyrri bygdirnar.

Húsasøgan í Havn er lættari at rekja í mangar mátar. Vit hava t.d. kortið hjá Rasmusi Juel frá 1710 og Blikinsláara-kortið frá 1860-árunum, við tilhoyrandi lista yvir húsasøvnini, sum Estra prentaði og gav út í 1982. Aftan fyrri stóð ævinligi havnar-maðurin í Gotu, Stig G. Rasmussen. Sami maðurin fann upp á at geva út tær báðar prýðiligu myndirnar hjá Christiani Rosenmeyer frá 1778 við nøkrum húsasøvnunum. Hetta var í 1986 á forlagnum Aldani. Sama forlagið hevur givið út húsavirlitið frá 1784 — við nógv fleiri upplýsingum enn tær 6 ár eldru Rosenmeyer-myndirnar.

Hetta húsavirlitið, ið finnst á Landskjalasavninum, hava ikki mong sæð.

Í »Tórshavn liv og vøxtur« eftir Andreas Ziska (1959) eru yvirlit yvir torvheiðarnar frá 1837, yvir traðirnar í 1873 og tey, ið áttu tær, og flestu húsasøvnini frá uml. 1850. Men einki verður greitt um hetta húsavirlitið frá 1784.

Annufia í Vági hevur greitt til prentingar, so vit kunnu ekkaleys lita á, at rætt er avskrivað. Ti eingin her á landi er meira royndur í at lesa gamla skrift enn hon. Umframt heftið við prentaða yvirlitinum, er eitt hefti við ljósprenti av frumhandritinum, so tú fært samanborið avskrivtina við gotisku handskriftina.

Viðmerkingar eru ongar uttan tær, W. Hammershaib fúti hevur í einum »promemoria« til ríkis-myndugleikarnar, dagfest 18. oktober 1784, um at

virðismetingin er gjord í følge Den Kongelige Brandforsikrings Anordning for Thorshavns Bye og Friderichsaaag.

Havnin røkk tá ikki stórt longur niðan enn í Bringsnagotu. Eystan fyrri ána vóru tá mest neyst og úthús og nøkur fá nýggjari hús. Kommandantshúsin vóru sunnanfyrri núverandi amtmanshúsin. Her vóru sethús og úthús hjá handilsfólkunum í Vágsbotni — tað sum rópt var yviri í Klubba og í Quillingsgarði. Quillin var bókjameistari hjá Ryberg og hevði eisini verkstað her yviri.

Úr Vágsbotni norður- og vestureftir vóru bara tey hús, ið hoyrdu til Rybergshandilin, sum Rosenmeyer & Floor høvdu um hendur fyrri Niels Ryberg. Hann var ein av næstu monnum danakongs, og skal hava givið vágni og húsunum uttan um handilin har navnið Fridericksaaag eftir Fríðrikki kongi V. Plássið varð tá roknað sum ein bygd fyrri seg. Har vóru í 1784, 3 pakkhús og tvínni sethús, annað teirra var so nógv hægri mett enn nakað annað hús í allari virðismetingini. Fleiri stovur vóru og kómur, umframt eitt tubbaks-spinnari. Í garðinum var eitt lítið bryggihús, nevnt »Maskhuus«. Eitt sláturhús, tvey fjós og ein skúrrur. Neystið hjá teimum var 17 alin langt og 8 breitt. Størri neyst var ikki til í Havnini. Fúta-neystið var bara 14 alin langt og 5 breitt.

Teir báðir, Thomas Johannesen og Johannes Hansen, vátta á síðstu síðuni, at teir hava mált upp og virðismett »alle i og ved Thorshavn indenfor Huuse-Gaards Gærder, saavel som i Friderichsaaag for værende Tid staaende Huuse og Bygninger, som ere anførte for at være 10 gylde værdi og derudover... Saa sant hielpe os Gud og Hans hellige Ord«.

Tummas var kallsmaður og dugnaligur handverkari. Var rættiliga nýgiftur tá og átti hús sjálvur í Bringsnagotu. Virðismetarnir sluppu ikki at virðismeta sini egna hús. Húsin hjá honum vóru tí virðismett av Peder Hansen, betur kendur sum skipar Hansen, og Joen Hansen, ið kortini má vera misskriving fyrri

nevnda Johannes. Á síðu 14 standa nvnd tey húsin undir Kletti, sum hesin sami maður — aftur Joen Hansen — eigur og sum ti ein Hans Jacobsen hevur virðismett saman við Tummasi. Men í frumhandritinum er líkt til, at skrivarin, Rubek Lund, hevur ikki dugað á at skyna, um ein havnar-maður æt Jógvan ella Jóannes. Hann hevur skilliga fimlast, hevur fyrst skrivað annað og so rættað til hitt navnið. Sjálvur hevur maðurin — sum so mangur annar — skrivað seg undir við forbókstavunum I.H.S., soleiðis sum froyingar hava skorið stavirnar í eysker, mangliffjalir og aðrar ognarlutir. Rubek Lund hevur so skrivað afturat: »Johannes Hansens Navn«, sum vanligt var, tá ið maðurin sjálvur ikki dugdi at skriva sitt navn.

Maðurin æt Jóannes Hansen. Var timburmaður og 52 ára gamal í 1801. Giftur í 1775 við Ellen Jacobsdatter. Tey búðu undir Kletti. Húsin vóru millum tey frøgu í Havn. Tey vóru 12×6 alin (28,4 m²) við roykstovu og stovu. Har var bakarovnur — sum fáur tá átti. Og so eiga tey ein fittan hjall á Bryggjubakka og neyst niðri á Sandi.

Staðanøvnini hjálpa við at staðfesta hesi ymsu húsin. T.d. siggja vit, at skipar Hansen búði í Arnafirði, tey kalla. Húsin eru mest sum í tveimum, 11×7 og 10×6 alin — við tveimum køkum, tveimum stovum, spiskamari og kamari. Og so

hevur hann urtagarð.

Nevnd verða staðanøvn sum í Kina, á Mýru, í Kova, undir Ryggi, í Króki, í Trøð, á Bakka og í Bakka, í Beiti, á Jaðri osfr. Eitt navn er skrivað Skidenstræde! Hetta skal hava verið av Høgarneyri og suðureftir — har sum Reyngøta er. Skiltigt skuldi vera mangastaðni. Har var ið hvussu er trøngt og fátæksligt og tey »finu« búðu ikki har! Har býr t.d. Ole Mortensens enke í »En forfalden Røgstue med Kove«, sum ikki kundi setast í nakað virði!

Mong húsin vóru ótrúliga smá, knappar 12 m² upp í einar 22 m². Ofta var eingin kjalar og í mongum færi bara eittans rúm-ið. Her vóru nógv børn fødd, men mong teirra doyðu tíðliga av sjúku og armóð.

Ei undur í, at Havnin einki vaks í langa tíð. Sammett við manntals-listan frá 1801, so vóru tá 128 húski í Havn, men í 1784 eru skrásett 140 sethús, sum annaðhvørt »Vaanhus« eller »Røgstue«. So mong mun ikki hava staðið manntóm, sum munurin visir.

Nei, Havnin var einki paradís og munurin á fólki var alstórur, størri enn vit duga at ímynda okkum í dag.

Hetta og mangt annað áhugavert kann lesast úr teimum upplýsingum og tølum, sum finnst í hesari **Taxations Protocol for Thorshaun & Fridericksaaag** frá 1784.

Sverri Egholm

